Prof. dr Braco Kovačević, redovni profesor, naučni savjetnik Evropskog defendologija centra Banja Luka

QUO VADIS, ČOVJEČE?

Gdje ideš, čovječe? Kuda ideš? Stvarno, *gdje* i *kuda* ide čovjek, odnosno kuda ide čovječanstvo? U Armagedon, Raj, ili..?

Kada je u pitanju diskurs o tome kakva će nam budućnost biti, u istoriji su se pojavljivala različita gledišta, pozitivna, ali i negativna, odnosno pozitivne utopije, i negativne utopije.

Teoretičari *pozitivne utopije* su vjerovali da će se istorija kretati tako što će ljudima omogućiti bolji život, bez sukoba i ratova, „vječni mir“, kako bi to Imanuel Kant rekao. Bio bi to nekakav „raj na Zemlji“ u kojem bi se dobro živjelo. Tako je boljševik Vladimir Iljič Lenjin tvrdio da će u socijalizmu, kao prelaznom periodu prema komunizmu, kao besklasnom društvu, ljudi jesti iz „zlatnih kašika“, mada je, zajedno sa Staljinom, protjerao milione ljudi u koncentracione logore u kojima nije bilo dovoljno hrane, i u kojima su ljudi ubijani, u kojima su gladovali, obolijevali i umirali. Marksisti su smatrali da će se u komunizmu raditi prema sposobnostima, a dobijati prema potrebama. Istovremeno su zagovarali koncept „diktature proletarijata“ koja je od socijalizma napravila totalitarnu državu, zbog čega bi „klasici marksizma“ danas bili optuženi za terorizam.

Na drugoj strani se nalaze teoretičari *negativne utopije* koji smatraju da istorija ne ide u dobrom pravcu nego, obrnuto, u sasvim lošem pravcu.

U tom smislu će Džordž Orvel u svojoj knjizi *1984.* opisivati budućnost kao budućnost *Velikog Brata*, u kojoj će vladati *nadzor, cenzura* i *strah*. Država je ta koja će nadgledati, nadzirati, strašiti, kontrolisati i ljude kažnjavati.

U odnosu na Orvela, Oldos Haksli u romanu *Vrli novi svijet* iznosi još pogubniji i strašniji scenario budućnosti, ističući da ljudi neće biti kontrolisani strahom, već – *uživanjem.* Kako napominje jedan teoretičar, u Orvelovom svijetu ti informacije oduzimaju. U Hakslijevom svijetu te zatrpavaju informacijama. U jednom zabranjuju knjige, u drugom učine da ti knjige više ne trebaju. Orvel se bojao da će *istina* biti sakrivena, a Haksli, da će ljude prestati da zanima istina. Pa, kada pogledamo svijet oko sebe, vidimo da je Haksli bio u pravu. Vidimo beskrajno skrolovanje na „pametnim“ telefonima, zabave bez pauze, neprestano prikazivanje hedonizma, muziku koja slavi haos, nasilje, primitivizam, drogu, kriminal, vidimo lako dolaženje do novca, video igrice, rijalitije. Mediji promovišu psihopatologiju kao normalnost, promovišu nasilje i najniže strasti ponižavajući ljudsko dostojanstvo. „Elite“ i „zadruge“ postaju zatvorskim psihijatrijama, i sve se to neprestano prikazuje kao obična „normalnost“. Zabava se svugdje pruža i neprestalno je dostupna. Filmovi se stvaraju bez ikakvog smisla, ali sa posebnim i fascinantnim efektima; u crtane filmove, ali i svakodnevni život, se uvlači vještačka inteligencija. U društvu

spektakla, sve se konzumira „na brzinu“: seks, sreća, hrana, dopamin. Sve što se nekada funkcionalno *neposredno živjelo,* sada se pretvorilo u *posredovanje* i *predstavu.* Više se *ne živi*, nego *gleda*. Nema potreba za *mišljenjem*, ali zato ima potreba za *konzumacijom, konzumiranjem* i *hedonizmom.* Više se *ne učestvuje*, već *skroluje*.

U *1984.* te *kontrolišu* jer se *plašiš*. U *Vrlom novom svijetu* te *kontrolišu* jer ti je *lijepo* i *udobno*. Ako čovjeku uzmu slobodu, pobuniće se, možda. Ali, ako mu daju sve, da li će primijetiti da je upravo *sve izgubio*? Tako dolazimo do *Svjetskog ekonomskog foruma* čiji gurui, gle čuda, govore da „nećemo imati ništa, a da ćemo biti sretni“!? I, dodaju da su: „ljudi beskorisne izjelice“; „većina ljudi je beskorisna“; „ljudi će biti hakovani“; „ljudima će vladati vještačka inteligencija“; „era vlastite volje je završena“, itd.

Tvrde da je doba slobodne volje završeno. Većina ljudi je *beskorisna* a rješenje je svođenje na „zlatnu milijardu“. Kako? Pa, nametnutim ratovima, podmetanjima bolesti, vakcinama i farmakološkim sredstvima, kontaminacijom hrane, tla, vazduha, vode i lijekova. Ljudi će biti *hakirani*, dakle, *kontrolisani* čime će upravljati *vještačka inteligencija*. Biće to u praksi ostvarivan *transhumanistički koncept* spajanja ljudske vrste sa vještačkom inteligencijom. Vlade će koristiti strah i anksioznost kako bi stvorile psihozu kod ljudi i tako lakše kontrolisale njihovo ponašanje. Svjetski zdravstveni sistem će biti u funkciji moći i kontrole nad stanovništvo, kao i proizvodnja hrane. Ubrizgavanjem vakcina će se mijenjati DNK i trajno urediti genom čovječanstva – to će značiti izgradnju nove *transhumane rase*. Novi rasizam postaje agendom transhumanizma *Svjetskog ekonomskog foruma*. Transhumana rasa *kiborga* biće kontrolisna kompjuterima i vještačkom inteligencijom. U mentalnom smislu ljudi će se morati podvrgnuti načinu razmišljanja tiranskim elitama: oni koji prihvate njihov način razmišljanja će se tretirati mentalno zdravim, a oni drugi mentalno bolesnim koji će zatim biti medicinski i farmakološki tretirani. Psihijatrija će biti u funkciji održanja takvog totalitarnog ustrojstva društva u kojem će čovjek biti – *prevaziđen*. U svom djelu *Tako je govorio Zaratrusta*, Fridrih Niče je rekao: „čovjek je nešto što treba prevazići“. Nacisti su svojom eugenikom i genocidom to pokušali uraditi na svoj način, a danas neodgovorne političke kakistokratije i transnacionalne korporativne oligarhije, pokušavaju da to učine na svoj način. Pa, je li čovjek – prevaziđen?